

โรงพยาบาลราชพิพัฒน์
สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

ต้นฉบับ
MASTER

เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมีมาตรฐานในปี 2020

วิธีปฏิบัติงาน
(WORK INSTRUCTION)

เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ
หมายเลขเอกสาร WI-CMM01-009 จำนวนหน้าทั้งหมด 6 หน้า

รายนาม	ตำแหน่ง	ลงนาม	วันที่
ผู้จัดทำ/ผู้รับผิดชอบ	หัวหน้าหน่วยงาน/ผู้ปฏิบัติงาน		๓ ส.ค. ๒๕๖๖
ผู้ทบทวน	หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงาน		๓ ส.ค. ๒๕๖๖
ผู้อนุมัติ	หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงาน		๓ ส.ค. ๒๕๖๖

ประวัติการแก้ไข

แก้ไขครั้งที่	วันที่บังคับใช้	ผู้ขอแก้ไข	ผู้อนุมัติ	รายละเอียดการแก้ไข

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

 เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี มาตรฐาน ในปี 2020	โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร RATCHAPHIPHAT HOSPITAL		หมายเลขเอกสาร WI-CMM01-009
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00 วันที่บังคับใช้ : ๓๑ ส.ค. ๒๕๖๒	หน้า 1/6
เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ			

1. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรในคลินิกผู้สูงอายุมีความพร้อมด้าน การคัดกรอง การควบคุมป้องกันโรค การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ

2. ขอบเขต

ผู้ป่วยสูงอายุ ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป มีโรคประจำตัวที่ต้องทำการรักษาต่อเนื่อง ที่ต้องรับประทานยาเป็น ประจำ และต้องเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะ Geriatric การคัดกรองสมองเสื่อม การหกล้มบ่อย เดินลำบาก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ โรคข้อเข่าเสื่อม (ไม่รับกรณีที่เป็นโรคเฉพาะทาง เช่น โรคหู คอ จมูก โรคหัวใจ เป็นต้น)

3. นิยามศัพท์

3.1 ผู้สูงอายุ หมายถึง

ผลการประชุมสมัชชาโลก ว่าด้วยผู้สูงอายุขององค์การสหประชาชาติที่จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2525 ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้นิยามความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิง ซึ่งสังคมตะวันตกในยุโรปและอเมริกาเหนือนิยมนับที่อายุ 65 ปีขึ้นไป (ประเสริฐ อัสสันตชัย, 2552: 3)

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2546 กำหนดว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี และมีสัญชาติไทย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

- ช่วงอายุ 60 – 69 ปี คือ ผู้สูงอายุวัยต้น (early old age), “younger - age” หรือ “young-old”
- ช่วงอายุ 70 – 79 ปี คือ ผู้สูงอายุวัยกลาง (middle old age), “old - age” หรือ “old - old” หรือ “old - elderly”
- อายุ 80 ปีขึ้นไป คือ ผู้สูงอายุวัยปลาย (late old age), “The very old”

3.2 การคัดกรองภาวะสุขภาพ (Screening) / คัดกรองกลุ่มอาการโรคผู้สูงอายุ (Geriatric syndrome)

หมายถึง การคัดกรองสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มโรค Geriatric syndrome (เช่น สมองเสื่อม หกล้มบ่อย เดินลำบาก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ความพิการ) โรคเรื้อรัง อย่างเป็นองค์รวม คือ กาย จิต สังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่อการดูแลให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือตนเองให้ได้ดีที่สุด นานที่สุด

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

 เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี มาตรฐาน ในปี 2020	โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร RATCHAPHIPHAT HOSPITAL	หมายเลขเอกสาร WI-CMM01-009
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00 วันที่บังคับใช้ : ๓ S.A. ๒๕๕๖
เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ		

3.3 ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง (Functional assessment) หมายถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (Basic ADLs) เช่น การลุกจากเตียง การใช้ห้องน้ำ การล้างหน้าแปรงฟัน การจับถาด การอาบน้ำ การแต่งตัว การรับประทานอาหาร โดยการประเมินว่า ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง /ต้องมีผู้อื่นช่วย /ทำไม่ได้เลย

3.4 สหสาขาวิชาชีพ หมายถึง ทีมบุคลากรผู้ให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทุกสาขา ได้แก่ แพทย์/ทันตแพทย์/พยาบาล/เภสัชกร/นักโภชนาการ/นักกายภาพบำบัด/นักสังคมสงเคราะห์/นักจิตวิทยา/ทีมส่งเสริมสุขภาพ

4. หน้าที่ความรับผิดชอบ

4.1 แพทย์ หมายถึง ผู้ให้บริการการแพทย์ มีหน้าที่ด้านการตรวจรักษา โดยเป็นแพทย์ที่ผ่านการอบรม/หรือมีประสบการณ์ด้านการดูแลผู้สูงอายุ

4.2 พยาบาลวิชาชีพ/เจ้าพนักงานส่งเสริมสุขภาพ/นักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่ในการประเมินภาวะสุขภาพ/คัดกรองโรคที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทั้งด้านกายภาพ สุขภาพจิต สังคม ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมสุขภาพ/การป้องกันโรค แบบเป็นองค์รวม (coordination one stop service management)

4.3 พนักงานทั่วไป มีหน้าที่ลงทะเบียนรับผู้ป่วยที่มาจากห้องเวชระเบียน/ห้องตรวจผู้ป่วยนอก/หอผู้ป่วยใน ที่ส่งมาเข้าคลินิกผู้สูงอายุ

5. อุปกรณ์และเครื่องมือ

5.1 แบบประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ พัฒนาจากคู่มือแนวทางการจัดตั้งคลินิกสูงอายุ และคลินิกผู้สูงอายุ ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

5.2 การประเมินกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐานแบบง่าย (Barthel ADL) ซึ่งเครื่องมือนี้พัฒนาโดย สุทธิชัย จิตตะพันธ์กุล (2542) แบ่งการประเมินออกเป็น 10 ด้าน และให้คะแนน 0 – 3 ตามที่กำหนด เกณฑ์การประเมิน คือ ถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 12 คะแนน ถือว่ามีภาวะพึ่งพิง จำเป็นต้องมีผู้ดูแลคอยช่วยเหลืออยู่เป็นประจำหรือตลอดเวลา จากการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความเที่ยง ในการทดสอบ – ทดสอบซ้ำ พบว่า ค่าดัชนีบารท์เทลมีความเที่ยงอย่าง มีนัยสำคัญ (Gompertz, Pound & Ebrahim, 1993: 290)

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

 เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี มาตรฐาน ในปี 2020	โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร RATCHAPHIPHAT HOSPITAL		หมายเลขเอกสาร WI-CMM01-009
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00 วันที่บังคับใช้ : ๓ ส.ค. ๒๕๖๖	หน้า 3/6
เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ			

5.3 แบบประเมินภาวะสมองเสื่อม (Thai Mental State Examination; TMSE) โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยให้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 6 หมวด คะแนนสูงสุดของแบบทดสอบเท่ากับ 30 คะแนน เกณฑ์การประเมินคือ ถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 23 คะแนน ถือว่ามีภาวะสมองเสื่อม ถ้าคะแนน 23 – 30 คะแนน ถือว่ามีภาวะการนึกคิดในระดับปกติ

5.4 แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยให้ตอบคำถามทั้งหมด 8 ข้อ และให้คะแนนตั้งแต่ 0-10 ตามกำหนด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามข้อที่ 1-6 เป็นคำถามของแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า เกณฑ์การประเมิน คือ ถ้าได้คะแนน 3 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีภาวะซึมเศร้า ควรได้รับการปรึกษาหรือพบแพทย์เพื่อการบำบัดรักษา

ส่วนที่ 2 คำถามข้อที่ 7-8 เป็นคำถามของแบบคัดกรองความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย เกณฑ์การประเมิน คือ ถ้าได้คะแนน 1 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ควรได้รับการปรึกษาหรือพบแพทย์เพื่อการบำบัดรักษา

5.5 แบบประเมินความเสี่ยงของการเกิดหกล้มของผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชน (Thai FRAT) ซึ่งเครื่องมือนี้พัฒนาโดย ลัดดา เกียมวงศ์และคณะ (2547) แบ่งการประเมินออกเป็น 6 ด้าน และให้คะแนน 0 – 11 ตามที่กำหนด เกณฑ์การประเมิน คือ ถ้าได้คะแนนน้อยกว่า 0-3 คะแนน ถือว่าไม่เสี่ยงต่อการหกล้ม ถ้าได้คะแนน 4-11 คะแนน ถือว่าเสี่ยงต่อการหกล้ม

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี
มาตรฐาน ในปี 2020

โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
RATCHAPHIPHAT HOSPITAL

หมายเลขเอกสาร
WI-CMM01-009

วิธีปฏิบัติงาน
WORK INSTRUCTION

ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00
วันที่บังคับใช้ : ๓ S.A. ๒๕๖๕

หน้า
4/6

เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ

6. ขั้นตอนการปฏิบัติ

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอนการทำงาน	ขั้นตอนรายละเอียด	ตัวชี้วัดกระบวนการ	เอกสารอ้างอิง
พนักงาน ทั่วไป		<ul style="list-style-type: none"> -ผู้สูงอายุมารับบริการที่คลินิกผู้สูงอายุ -พนักงานทั่วไปตรวจสอบสิทธิและลงทะเบียน 		
-พยาบาล วิชาชีพประจำ คลินิก -ทีมสหสาขา วิชาชีพ		<ul style="list-style-type: none"> -ทีมสหสาขาวิชาชีพทำการคัดกรองสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มโรค Geriatric syndrome (เช่น สมองเสื่อม หกล้มบ่อย เดินลำบาก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ความพิการ) โรคเรื้อรัง อย่างเป็นองค์รวม คือ กาย จิต สังคม สิ่งแวดล้อม - จากนั้นให้คำแนะนำปรึกษา/ให้ขุศึกษาทั้งรายกลุ่ม/รายบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อการดูแลให้ผู้สูงอายุ/ญาติมีความรู้และทักษะในการดูแล/ช่วยเหลือด้านสุขภาพของผู้สูงอายุได้ 	ร้อยละ 70 ของผู้สูงอายุที่เข้ารับการดูแลที่คลินิกผู้สูงอายุ ได้รับการประเมินและการดูแลอย่างครอบคลุมแบบองค์รวม	

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี
มาตรฐาน ในปี 2020

โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
RATCHAPHIPHAT HOSPITAL

หมายเลขเอกสาร
WI-CMM01-009

วิธีปฏิบัติงาน
WORK INSTRUCTION

ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00
วันที่บังคับใช้ : ๓ ส.ค. ๒๕๖๖

หน้า
5/6

เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอนการทำงาน	ขั้นตอนรายละเอียด	ตัวชี้วัดกระบวนการ	เอกสารอ้างอิง
<p>-แพทย์ -ทีมสหสาขา วิชาชีพ</p>	<pre> graph TD A{แพทย์วินิจฉัยและสั่งการรักษา} -- no --> B[- admit
-ส่งต่อ
-ส่งกลับ
OPD] A -- yes --> C[พบพยาบาล
หน้าห้องตรวจ] C --> D{ส่งปรึกษา
คลินิก
อื่น} D -- yes --> E[ส่ง
ปรึกษา
คลินิก
อื่น
ตาม
ขั้นตอน] D -- no --> B </pre>	<p>-แพทย์ทำการวินิจฉัยและตรวจรักษา เพื่อแนวทางการดูแลรักษาต่อไป</p> <p>-พบพยาบาลหน้าห้องตรวจ เพื่อให้ข้อมูลการรักษาและนัดตรวจครั้งต่อไป</p> <p>กรณีไม่รับเข้าคลินิกผู้สูงอายุ</p> <p>- ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยและญาติในกรณีไม่รับเข้าคลินิกเนื่องจาก ส่งต่อ/ส่งกลับห้องตรวจ OPD/รับเป็นผู้ป่วยใน</p> <p>-แจ้งผู้ป่วย/ญาติให้ติดต่อกำการเงินเพื่อชำระค่าใช้จ่ายตามสิทธิการรักษา</p> <p>กรณีรับเข้าคลินิกผู้สูงอายุ</p> <p>- ให้การประเมินปัญหาและเมื่อพบว่ามีปัญหาด้านใดจะทำการปรึกษาร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม</p> <p>- พยาบาลให้คำแนะนำภายหลังแพทย์ตรวจรักษา และหากพบมีปัญหาด้านภาวะสุขภาพจะส่งผู้ป่วยเข้าคลินิกอื่นๆเพื่อให้คำแนะนำปรึกษาเฉพาะราย ได้แก่</p>	<p>เอกสารควบคุม CONTROLLED DOCUMENT</p>	<p>-แนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกฝังเข็ม</p> <p>-แนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกลดอ้วน</p> <p>-แนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกเล็ก บุหรี่-เล็กเหล้า</p> <p>-แนวทางการปฏิบัติงาน คลินิก สุขภาพจิต</p>

เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิอย่างมี
มาตรฐาน ในปี 2020

โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
RATCHAPHIPHAT HOSPITAL

หมายเลขเอกสาร
WI-CMM01-009

วิธีปฏิบัติงาน
WORK INSTRUCTION

ฉบับแก้ไขครั้งที่ : 00

วันที่บังคับใช้: ๓ ส.ค. ๒๕๖๒

หน้า
6/6

เรื่อง การปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอนการทำงาน	ขั้นตอนรายละเอียด	ตัวชี้วัดกระบวนการ	เอกสารอ้างอิง
		<ul style="list-style-type: none"> - คลินิกส่งเสริมสุขภาพ - คลินิกฝังเข็ม - คลินิกกลดฮ้วน - คลินิกเด็กนุหรี-เลิกเหล้า - คลินิกสุขภาพจิต 		
ห้องยาและ การเงิน		กรณีผู้ป่วยกลับบ้าน <ul style="list-style-type: none"> -พยาบาลให้ข้อมูลการรักษาและนัดตรวจครั้งต่อไป - กรณีมียากลับบ้าน แจงให้ผู้ป่วย/ญาติติดต่อที่ห้องยาและการเงิน 		<ul style="list-style-type: none"> -คู่มือการทำงานของกลุ่มงานเภสัชกรรม -คู่มือการทำของการเงิน

7. เอกสารอ้างอิง

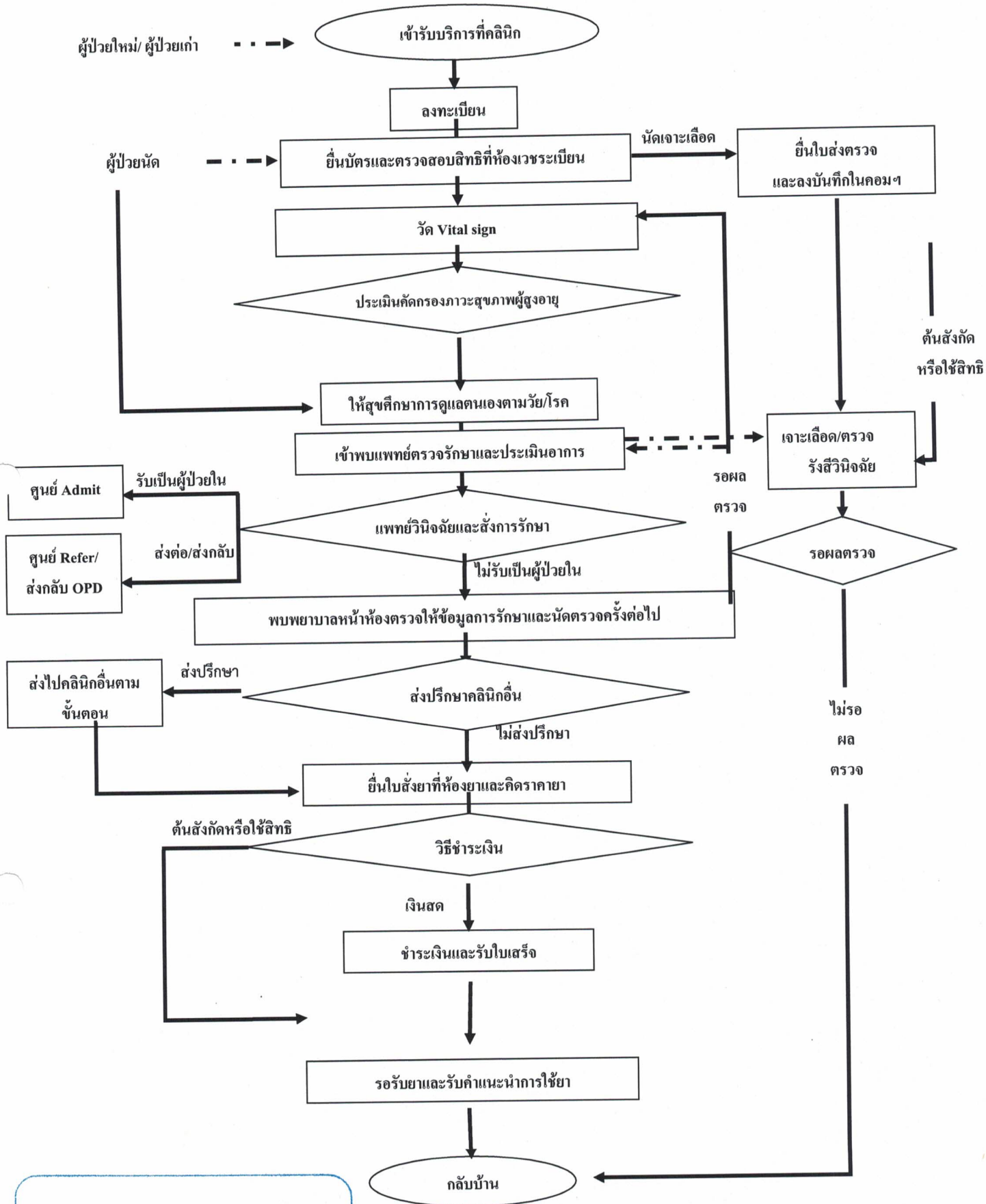
- 7.1 วิธีปฏิบัติงาน เรื่องแนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกฝังเข็ม
- 7.2 วิธีปฏิบัติงาน เรื่องแนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกกลดฮ้วน
- 7.3 วิธีปฏิบัติงาน เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกเลิกนุหรี-เลิกเหล้า
- 7.4 วิธีปฏิบัติงาน เรื่องแนวทางการปฏิบัติงาน คลินิกสุขภาพจิต
- 7.5 วิธีปฏิบัติงาน เรื่องแนวทางการทำงานของกลุ่มงานเภสัชกรรม
- 7.6 วิธีปฏิบัติงาน เรื่องแนวทางการทำของการเงิน

8. บันทึก

- 8.1 บันทึกลงทะเบียนประวัติผู้สูงอายุ
- 8.2 บันทึกการรักษาในคอมพิวเตอร์

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

แผนผังกระบวนการปฏิบัติงานการให้บริการคลินิกผู้สูงอายุ

เอกสารควบคุม
CONTROLLED DOCUMENT

